

Abstrakt

Studie je zaměřena na staroseverské „ságy o současnosti“ (tzn. texty zapsané s malým časovým odstupem od událostí dvanáctého a třináctého století, které jsou v nich zaznamenány) a vybrané ságy o biskupech jakožto obrazy islandské identity a vztahu Islandců k jiným zemím, především k Norsku, ve třináctém a čtrnáctém století. Soustředí se na rozbor rolí a významů různých nositelů identity zobrazených v těchto pramenech – islandských lokálních aristokratů, královských zmocněnců, církevních hodnostářů a svatých biskupů. Přístup k pramenům se zakládá na analýze procesů přetváření nedávných dějinných událostí v narativní diskurs, v němž jsou tyto události propojeny se vzdálenější minulostí, která utvářela kulturní paměť středověkých Islandců. V rámci diskursu se události samotné stávají součástí kulturní paměti dané společnosti a získávají nové vrstvy významu, které nejsou v historických faktech inherentně obsaženy, nýbrž vycházejí z jejich kontextualizace. Studie ukazuje, jak narativizace nedávných událostí a jejich začlenění do kulturní paměti vytvářejí smysluplný vztah mezi minulostí a přítomností.

Cílem studie je ukázat, jak narativní prameny odrážejí vnímání nedávné minulosti na Islandu třináctého a čtrnáctého století a jak hodnotí různé prvky kontinuity a vývoje v oblasti politického systému a vztahů k jiným zemím. V první řadě nám prameny poskytují vhled do postoje středověké islandské společnosti k vývoji vnitřních vztahů, který zahrnoval postupnou centralizaci moci a poměrně výrazné změny v politické struktuře společnosti. Dále texty zobrazují pozvolné změny rozsahu a podoby kontaktu mezi středověkým Islandem a Norskem. Na politické úrovni došlo k propojení mocenských struktur obou zemí prostřednictvím spojení a spolupráce; toto propojení nakonec vyústilo ve formální přijetí norské královské vlády v roce 1262. Na společenské úrovni tento vývoj postupně rozšiřoval horizont, v jehož rámci středověcí Islandci utvářeli svou identitu, protože na jejich vnímání vlastní identity měl vzrůstající vliv jejich vztah k evropskému společenskému prostoru. Žádná z těchto změn však nebyla náhlá ani okamžitá – jednalo se o dlouhodobé, pozvolné procesy. Studie klade důraz na rovnováhu mezi vývojem a kontinuitou v islandské společnosti v době ustanovení unie mezi Islandem a Norskem a v předcházejících i následujících desetiletích.